

รายงานการประชุมชี้แจงและกำหนดแนวทางการดำเนินงานศูนย์คัดกรองยาเสพติดฯ

วันที่ ๗ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ณ ห้องประชุมสำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านหลวง

เริ่มประชุม

๑. คุณวันเพ็ญ วิสุทธิจินดา ตำแหน่ง เจ้าพนักงานสาธารณสุขอาวุโส กล่าวว่า แนวทางการดำเนินการคัดกรอง ประเมินทางคลินิก บำบัดฟื้นฟูติดตาม และส่งต่อผู้ป่วยยาเสพติด ของสถานพยาบาล ในกำกับของกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอนการบำบัดฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติด หมายถึง การตรวจ การวินิจฉัย การถอนพิษยา ตลอดจนการฟื้นฟูสมรรถภาพ และการประเมินผลการบำบัดรักษาทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ขั้นตอน คือ

๑. ขั้นคัดกรอง
๒. ขั้นประเมินทางคลินิก
๓. ขั้นบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ
๔. ขั้นติดตาม

การคัดกรองปัญหาและความผิดปกติที่เกิดจากการใช้สารเสพติด สามารถทำได้ในสถานบริการ ระดับโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (ที่มี ความพร้อม) และโรงพยาบาลสังกัดกรมสุขภาพจิต และ โรงพยาบาลบ้านหลวง โดยหลักการแล้ว แพทย์และบุคลากรสาธารณสุขมีหน้าที่ในการซักประวัติและประเมินความเจ็บป่วย ซึ่งรวมถึง การซักประวัติและประเมินปัญหาที่เกิดจากการใช้สารเสพติดผิดกฎหมายร่วมกับการประเมินพฤติกรรมเสี่ยง อื่นๆ ซึ่งศูนย์คัดกรองกระทรวงสาธารณสุข เปิดในวันและเวลาราชการ ดังนั้น การคัดกรองเบื้องต้น (Screening) เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยให้บุคลากรสาธารณสุข ได้รู้จัก การตั้งคำถามในการคัดกรองปัญหาและความผิดปกติที่เกิดจากการใช้สารเสพติด อีกทั้งช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพ การทำงานได้เร็วขึ้น

ขั้นตอนการคัดกรอง การคัดกรอง เกิดขึ้นจากการสื่อสารเชิงบวก จากผู้นำพา ประกอบด้วยครอบครัว ครู นายจ้าง ตำรวจ และภาคีเครือข่าย ตามพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. ๒๕๕๑ ฝ่ายปกครอง (ประชาคมแบบบูรณาการ จัดระเบียบสังคม ตั้งด่านบูรณาการ) มาตรการ คสช. ๑๐๘ โดยการตั้งจุดตรวจ ดำเนินการติดตาม ผู้ต้องสงสัยเข้าสู่ศูนย์คัดกรอง ๗ วัน หลังเสร็จสิ้นการค้นหา ๑. สิ่งที่ต้องคำนึงถึงก่อนการคัดกรอง เพื่อให้ผู้ใช้ยาและสารเสพติด เกิดความไว้วางใจ และได้ คำตอบที่เป็นจริง ผู้ทำการคัดกรองควรปฏิบัติดังนี้

- ๑) สร้างสัมพันธภาพกับผู้สัมภาษณ์ก่อน โดยการพูดคุยเรื่องทั่วๆ ไป สั้นๆ แสดงท่าทีที่จริงใจ เป็นมิตร
- ๒) มีทัศนคติเชิงบวกกับผู้ใช้ยาเสพติด ไม่ตัดสินถูกผิดในคำตอบที่ไม่เห็นด้วย
- ๓) แสดงท่าทีให้เห็นว่ากำลังตั้งใจฟังในสิ่งที่เขาพูด
- ๔) ไวต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์และแสดงความเห็นอก เห็นใจ
- ๕) แจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบว่าข้อมูลที่ให้นี้ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ และ เก็บรักษาเป็นความลับ

๒. ดำเนินการคัดกรองโดยใช้แบบคัดกรองและส่งต่อผู้ป่วยที่ไข้ยาและสารเสพติด เพื่อเข้ารับการบำบัดรักษา กระทรวงสาธารณสุข บคก.สธ. (V.๒)

๒.คุณพิริยาภรณ์ เชื้อหอม ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ กล่าวว่า ประมวลกฎหมายยาเสพติด ลักษณะ ๓ มาตรา ๑๑๖ กำหนดให้มีศูนย์คัดกรองการใช้ยาเสพติดในพื้นที่ ระดับตำบลทุกจังหวัด เพื่อคัดกรอง ประเมินความรุนแรงของการติดยาเสพติดและส่งต่อไปสู่การบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสภาพทางสังคม ประกอบกับมาตรา ๑๑๘ กำหนดให้กระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานคร จัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม แก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาให้ครอบคลุมพื้นที่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดเพื่อฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา เกี่ยวกับการ ประกอบอาชีพ การศึกษา การติดตามปัญหาสุขภาพและการให้การสงเคราะห์อื่น ๆ โดยให้กระทรวง สาธารณสุขออกอนุบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคัดกรองและการฟื้นฟูสภาพทางสังคม จำนวน ๔ ฉบับ ซึ่งเกี่ยวข้ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

๑. (ร่าง) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดสถานที่ที่เป็นศูนย์คัดกรอง พ.ศ. ๒๕๖๕

๒. ประกาศคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการจัดตั้งและรับรองคุณภาพศูนย์คัดกรอง พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้ประกาศราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๕ ข้อ ๔ ให้มีศูนย์คัดกรองในพื้นที่ระดับตำบลทุกจังหวัด อาทิจ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) หรือสถานที่อื่นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด ข้อ ๘ เจ้าหน้าที่ศูนย์คัดกรองประกอบด้วย

(๑) หัวหน้าศูนย์คัดกรอง อาทิจ ผอ.รพ.สต. หรือ ปลัด อบท. หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

(๒) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

(๓) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชนหรือผู้แทน อาสาสมัครสาธารณสุขหรืออาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หัวหน้าศูนย์คัดกรองอาจกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ร่วมปฏิบัติงานประจำศูนย์คัดกรองได้ตามที่เห็นสมควร

๓. (ร่าง) กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการฟื้นฟูสภาพทางสังคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ข้อ ๓ ในการฟื้นฟูสภาพทางสังคมให้ส่วนราชการสนับสนุนและช่วยเหลือการดำเนินงานของศูนย์ฟื้นฟู สภาพทางสังคม ดังนี้

(๑) ให้กระทรวงมหาดไทยให้การสนับสนุนช่วยเหลือและสงเคราะห์แก่ผู้ติดยาเสพติด หรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาในบทบาทหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย โดยมีส่วนราชการในสังกัดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (ค) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นวางแนวทางการดำเนินงานแก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นทุกระดับ ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ สงเคราะห์ต่าง ๆ แก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา และสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมในระดับท้องถิ่น ๔. ประกาศคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การจัดตั้งและรับรองคุณภาพศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้ประกาศราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๕

ข้อ ๔ ให้มีศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นส่วนปฏิบัติการให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และสงเคราะห์แก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัด ดังนี้ (๑) ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมในจังหวัด

(๒) ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมในกรุงเทพมหานคร

(๓) ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมอื่นที่กระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานครจัดตั้ง

ข้อ ๘ ให้ใช้พื้นที่ของหน่วยงานสังกัดกระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานครหรือพื้นที่อื่นที่ เหมาะสมเป็นที่ตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมตาม ข้อ ๔ (๑) และ (๒) ให้ครอบคลุมพื้นที่ระดับเขต จังหวัด อำเภอ ตำบล และระดับหมู่บ้าน

๑. ศูนย์คัดกรอง ศูนย์คัดกรองมีหน้าที่คัดกรองและประเมินความรุนแรงของการติดยาเสพติด ภาวะความเสี่ยงทาง สุขภาพกาย สุขภาพจิต รวมถึงปัญหาด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับการติดยาเสพติด และวิเคราะห์ จำแนกระดับ ความรุนแรง และวางแผนการดูแลบำบัดรักษาหรือการส่งต่อที่เหมาะสม รวดเร็วและปลอดภัย โดยมี กระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

๑.๑ สถานที่

(๑) พื้นที่ระดับตำบลทุกจังหวัด โดยอาจเป็นสถานพยาบาลระดับตำบล โรงพยาบาลชุมชน สถานที่อื่น ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด เช่น ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาคารอเนกประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

(๒) สถานที่จัดแยกเป็นสัดส่วน อากาศถ่ายเท ปลอดภัย ไม่มีผู้คนพลุกพล่าน และมีสถานที่จัดเก็บ ปัสสาวะ และตรวจหาสารยาเสพติด

(๓) ต้องได้รับการขึ้นทะเบียนที่สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุขให้เป็นศูนย์คัดกรองระดับตำบล

(๔) ให้ศูนย์คัดกรองที่ดำเนินงานครบสามปียื่นขอรับรองคุณภาพต่อกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข และให้ขอรับรองคุณภาพทุกสามปี

๑.๒ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในศูนย์คัดกรอง

(๑) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์คัดกรอง

(๒) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

(๓) บุคลากรที่ได้รับการอบรม ชี้แจง และวิธีการวิเคราะห์ประเมินผลตามหลักสูตรที่คณะกรรมการฯ กำหนด เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำรวจ

(๔) หัวหน้าศูนย์คัดกรองอาจกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ร่วมปฏิบัติงานประจำศูนย์คัดกรองได้ตามที่เห็นควร เช่น บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๓ อุปกรณ์ในศูนย์คัดกรอง อุปกรณ์/เครื่องมือที่จำเป็นในการคัดกรองและประเมินความรุนแรงของการติดยาเสพติด อาทิ

(๑) แบบคัดกรองและประเมินความรุนแรงของผู้ใช้สารเสพติด/แบบส่งต่อผู้ใช้สารเสพติด/สมุด ทะเบียน ผู้รับบริการ

(๒) ชุดทดสอบหาสารเสพติดในปัสสาวะ

(๓) เครื่องวัดอุณหภูมิ เครื่องวัดความดัน

(๔) โปรแกรมบันทึกข้อมูล

๑.๕ การส่งต่อ เมื่อเจ้าหน้าที่ดำเนินการคัดกรองแล้ว พิจารณาว่าผู้ติดยาเสพติดมีความจำเป็นต้องส่งต่อไปรับการบำบัดรักษา ณ สถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานรับส่งต่อ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน หรือภาคีเครือข่าย พร้อมจัดทำแบบส่งตัว ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษา

ปิดการประชุม

ผู้จัดบันทึกรายงานการประชุม

(นางสาวอักษรภาค คำเขียว)

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(นางสาวพิชญ์ญา อายู่ยืน)